

Voorzitter,

Vandaag is het precies 78 jaar geleden dat de Britse stad Coventry door de Duitse luchtmacht werd verwoest. *Operation Mondscheinsonate* wordt door velen gezien als een belangrijke aanjager van wederzijdse bommenterrorisme gedurende de tweede wereldoorlog. Het beeld van de ruïnes van de kathedraal van Coventry is iconisch geworden: slechts de torenspits en de buitenmuren van de kathedraal stonden nog overeind.

Uit de puinhopen van de kathedraal is iets bijzonders ontstaan. De grote spijkers van het verwoeste dak van de kathedraal werden gebruikt om een kruisvorm te maken: het zogenaamde *cross of nails*. Ze zijn de hele wereld overgegaan als een zichtbaar teken en boodschap dat de beste reactie op verwoesting niet *vergelding* maar *verzoening* is. Na de oorlog ontstond een netwerk van plaatsen waar men de taal van verzoening ging spreken.

Voorzitter, vanuit die gedachte ondersteunen wij ook van harte de inzet van de Provincie om extra geld uit te trekken voor de herinnering aan 75 jaar Market Garden en 75 jaar bevrijding. Wij hebben niet zoveel met de term "*herinneringstourisme*", maar wel met het levend houden van hoe bijzonder het is om in vrijheid te leven en welke verantwoordelijkheid dat voor ons – vandaag de dag – met zich meebrengt.

De spijkers van de Kathedraal van Coventry spreken nog steeds: Over de hele wereld wordt nu wekelijks – meestal op vrijdag – het gebed voor vrede en verzoening uitgesproken. Ook hier in Gelderland. In Angerlo, in Arnhem, Doesburg, Doetinchem, Nijmegen en Wageningen. Een gebed dat ons eraan herinnert dat vrijheid geen gelukkige omstandigheid is die ons toevallig is overkomen, maar iets waar we elke dag voor moeten opkomen in ons eigen leven.

Voor de fractie van de ChristenUnie is dat meer dan een particuliere opdracht. Wij signaleren – ook in onze mooie provincie Gelderland – nog veel *onvrijheid*. Daar waar het gaat om arbeidsuitbuiting in de transportsector; daar waar we erbarmelijke omstandigheden zien in de seizoensarbeid; waar kwetsbare mensen in de greep gehouden worden van drugscriminaliteit. En, voorzitter, afgelopen weekend wees de Nationaal Rapporteur Mensenhandel Herman Bolhaar er nog maar eens op dat er in Nederland een onverminderd zorgwekkende situatie is rond de aanwezigheid van mensenhandel.

Voorzitter, Gelderland is een prachtige provincie, maar er gebeuren ook zaken waar we absoluut niet trots op kunnen zijn. Juist voor die zaken moeten wij er als overheid zijn om hoop te bieden en waar we kunnen een helpende hand uitsteken. *Later dit jaar zal de ChristenUnie met een initiatiefnota komen over hoe wij als Provincie een bijdrage kunnen leveren aan het terugdringen van Onvrijheid in Gelderland.*

Voorzitter, de fractie van de ChristenUnie kan instemmen met de begroting die deze vergadering aan ons voorligt. Hoewel wij op sommige zaken een andere keuze zouden hebben gemaakt dan het college – denk bijvoorbeeld aan de investeringen in topsport en gedeeltelijk ook in cultuur – begrijpen wij dat deze begroting voor een belangrijk deel ook het prijskaartje is van het beleid dat we al eerder in onze Staten hebben vastgesteld.

Wij hebben ook gezien dat het programma Steengoed Benutten in de begroting 2019 alleen nog gevoed wordt met incidentele middelen die niet verder lopen dan 2019. Wij zijn van mening dat het programma Steengoed Benutten een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de ruimtelijke transformatieopgave in de provincie. Bovendien is in het programma een werkwijze gekozen die heel goed past bij de rol van de provincie. Gelet op de uitdagingen op het gebied van Ruimtelijke kwaliteit en Ruimtelijke transformatie vinden wij het van cruciaal belang dat de Provincie hier ook ná 2019 een bijdrage levert. **Daarom dien ik een motie in met als dictum ...**

Een ander onderwerp waar de ChristenUnie zich zorgen om maakt is de situatie van de asbestsanering in Gelderland. (Dhr Zoet heeft daar al een aantal terechte opmerkingen over gemaakt en wij delen zijn oproep om in te zetten op een alternatief voor het storten van asbest.) Tegelijkertijd bereiken ons ook berichten dat de subsidiemogelijkheden voor het verwijderen van asbest ontoereikend zijn voor de vraag. Dat vinden wij een gemiste kans. Juist waar onze inwoners een inspanning leveren om asbest van de daken te halen, moeten wij een steuntje in de rug bieden. Ziet het college mogelijkheden om extra middelen aan te wenden om deze subsidieverzoeken alsnog te kunnen honoreren, eventueel in samenwerking met het Rijk?

Dan kom ik tot mijn laatste punt voorzitter, en dat betreft het voedsel dat in onze provincie wordt geproduceerd. Onze provincie barst van hoogwaardig geproduceerd voedsel. Internationaal staat Gelderland stevig op de kaart – niet in de laatste plaats door de inzet van de Wageningen Universiteit en de regio Foodvalley – maar voorzitter, als ik door de supermarkt loop tref ik toch nog

vaak producten aan die van over de hele wereld naar Gelderland zijn gesleept. Boontjes uit Marokko, rundvlees uit Argentinië, fruit uit Nieuw Zeeland, noem maar op. *En dat terwijl onze eigen boeren zulke mooie producten maken!*

Door het eten van producten uit onze eigen regio stimuleren we onze lokale economie. Maar, dat niet alleen: uit de regio is ook nog eens duurzaam, want het bespaart transportstromen – en: het voedingscentrum geeft aan dat een maaltijd van regioproducten helemaal niet duurder hoeft te zijn dan wat we gewend zijn.

Wij vinden het belangrijk dat ons voedsel voor een verbinding zorgt tussen boeren en consument en zouden het zeer wenselijk vinden als producten die in Gelderland zijn geproduceerd ook als zodanig herkenbaar in de supermarkt te vinden zouden zijn. Gelderland levert je niet alleen mooie streken, Gelderland levert je ook smakelijke streken!

Om deze beweging een impuls te geven dien ik samen met de SGP en het CDA een motie in met als dictum ...

Voorzitter, ik begon mijn betoog met misschien best wel een zwaar verhaal. Een verhaal over vrijheid en verantwoordelijkheid. En eigenlijk is het helemaal niet mijn bedoeling dat u het opvat als een zwaar verhaal. Voor mij is het vooral een verhaal van uitzicht, motivatie en hoop.

Als uit de puinhopen van een kathedraal in Coventry een boodschap van hoop en verzoening op kan stijgen, wat hebben wij elkaar in Gelderland dan wel niet te bieden vandaag de dag? Gezegend met vrijheid, welvaart en economische groei mogen wij omkijken naar elkaar. Economische groei is leuk, maar het wordt pas echt waardevol als we het investeren in elkaar. Dat is samen leven. En die rijkdom wens ik u allen toe.

Gebed voor Vrede en Verzoening

Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods (Romeinen)

Heer vergeef het

De haat die scheiding brengt tussen volk en volk, tussen ras en ras, tussen
klasse en klasse

Heer vergeef het

Het begerig verlangen dat mensen en volkeren drijft naar het bezit van wat hen
niet toebehoort

Heer vergeef het

De hebzucht, die de arbeid van mensen uitbuit en de aarde verwoest.

Heer vergeef het

Onze afgunst op het welzijn en geluk van anderen

Heer vergeef het

Onze onverschilligheid ten opzichte van het lijden van daklozen en
vluchtelingen

Heer vergeef het

De begeerte, die de lichamen van mannen vrouwen en kinderen voor
onwaardige doeleinden misbruikt

Heer vergeef het

De trots, die ons ertoe brengt op ons zelf te vertrouwen en niet op God

Heer vergeef het

Maar wees jegens elkander vriendelijk, barmhartig, elkander vergevend zoals
God in Christus u vergeving geschonken heeft (Efeziërs)